

2. Tytöistä tulee insinöörejä!

Suomessa koulutuslavalinnat ja työelämä ovat vahvasti sukupuolen mukaan eriytyneitä. Peruskoulussa tehdyt oppiainevalinnat ja sen aikana muodostunut osaaminen ja kiinnostus eri oppiaineisiin vaikuttavat peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja työelämävalintoihin vahvistaen koulutuksen ja työmarkkinoiden sukupuolenmukaista segregatiota. Segregatio jäykistää työmarkkinoita ja vaikuttaa taloudellisen vallan jakautumiseen.

Vain noin 10 prosenttia suomalaisista työskentelee ns. tasa-ammateissa, eli ammateissa, joissa on lähes yhtä paljon naisia ja miehiä. Osuus on laskenut 2000-luvulla. Suomi sijoittuu koulutuksen sukupuolen mukaisessa eriytyämisessä 28 EU-maan vertailussa sijalle 22.

Yhdeksän kymmenestä terveystieteiden ja hyvinvointialojen koulutuksen ja kasvatustieteiden koulutuksen suorittaneista on naisia, kun taas miehet muodostavat lähes vastaavan enemmistön tekniikan alan suorittaneista. Esimerkiksi ICT-alan koulutuksen suorittaneista naisia on noin 15 prosenttia, kun heidän osuutensa vielä 1980-luvun lopulla oli lähes 40 prosenttia. Koodareista naisia on noin joka kymmenes. Naiset ovatkin vähemmistössä teknologia-alalla, joka tarvitsee lähivuosina kymmeniä tuhansia uusia työntekijöitä. Teknologialla on myös merkittävä rooli esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunnassa, ja kestävä kehitys laajemminkin tarvitsee koulutettuja naisia ja diversiteettiä.

Nuorten toiveammatit ovat edelleen sukupuolistereotyyppien mukaisesti eriytyneitä, ja erityisesti tyttöjen luottamus omaan osaamiseensa STEM-aineissa poikia heikompaa. Suomalaiset tytöt ovat PISA-tutkimuksen mukaan maailman toiseksi parhaita matematiikassa ja luonnontieteissä. Tästä huolimatta tyttöjen ja poikien koulutuspolut alkavat lukiossa etäännyä vahvasti, mikä johtaa siihen, että tytöt valitsevat matemaattisia aineita vähemmän. Tämä korostaa kasvatuksen ja opetuksen merkitystä sukupuolistereotyyppien ja segregatiion purkamisessa. Erityisesti nuoria maahanmuuttajataustaisia naisia ohjataan hoivatyöhön ja maahanmuuttajataustaisia nuoria yleisemminkin lukion sijaan ammattikoulutukseen. UTH-tutkimuksen mukaan Suomessa suoritetut tutkinnot lisäävät myös ulkomaalaistaustaisen väestön segregatiota.

Segregaation purkamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki lapset ja nuoret saavat yhtäläiset mahdollisuudet valita kiinnostuksensa mukaisen työuran edellyttämät opinnot ja ohjauksen. Tämä edellyttää, ettei kenenkään valintoja rajoiteta sukupuolen perusteella.

Tasa-arvolaki ja useat opetusta ja koulutusta ohjaavat asiakirjat velvoittavat kouluja tasa-arvon edistämiseen. Tutkimusten mukaan koulut ja oppilaitokset eivät kuitenkaan ole onnistuneet sukupuolistereotyyppien haastamisessa tai koulutusalojen segregatiion lieventämisessä. Tutkijat ovat suositelleet erillisen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta käsittelevän opintokokonaisuuden luomista opettajankoulutukseen sen lisäksi, että tematiikka valtavirtaistetaan osaksi muita kursseja. Viranomaisista tasa-arvovaltuutettu on suositellut, että tasa-arvon edistämisen sisällytetään nykyistä vahvemmin opettajankoulutukseen ja opettajien täydennyskoulutukseen. Myös oppimateriaalien sisältöön on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota.